

Priča - poticaj za igru i stvaralaštvo u dječjem vrtiću

Marović, Antea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:912108>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**PRIČA – POTICAJ ZA IGRU I STVARALAŠTVO
U DJEČJEM VRTIĆU**

ANTEA MAROVIĆ

Split, 2021.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Integrirani kurikulum ranog i predškolskog odgoja 2

**PRIČA – POTICAJ ZA IGRU I STVARALAŠTVO U
DJEČJEM VRTIĆU**

Studentica:

Antea Marović

Mentor:

doc. dr. sc. Branimir Mendeš, prof.

Split, lipanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Dijete i priča.....	2
2.1. Zašto djeca vole priče.....	4
2.2. Djetetov doživljaj nakon ispričane priče.....	4
3. Priča u dječjem vrtiću	6
3.1. Sredstva i poticaji u pričanju priče.....	7
3.2. Uloga odgojitelja.....	8
4. Atmosfera i okruženje za pričanje priče	10
4.1. Kutić za pričanje priče.....	11
4.2. Vizualno i slušno okruženje	12
5. Odabir priče	13
5.1. Odabir priče s obzirom na dob	14
5.2. Podjela prema dobi.....	15
6. Pričom do dječje igre i stvaralaštva	17
6.1. Dječja igra	19
6.1.1. Igre u pričanju priče	21
6.2. Dječje stvaralaštvo	22
6.2.1. Pričom do govornog stvaralaštva djece	24
6.2.2. Pričom do pokreta.....	25
7. Zaključak.....	27
8. Literatura.....	28
Sažetak	30
Abstract.....	31
Prilozi.....	32

1. Uvod

Ovaj rad govori o utjecaju priče na djetetovu igru i stvaralaštvo u dječjem vrtiću. Ističe da je dijete kreativno biće koje posjeduje specifične stvaralačke i izražajne potencijale te da mu je kao takvom potrebno mu je okruženje u kojem će moći razvijati potencijale i svoje kvalitete. Među poticajima koje možemo ponuditi posebno mjesto pripada priči. Priča potiče razvoj različitih sposobnosti, utječe na djetetovu pažnju i mišljenje te omogućava razvoj mašte koja ima snažan utjecaj u stvaralačkim aktivnostima djeteta. Priča može biti poticaj za igru i stvaralaštvo jer djeca doživljaj priče mogu izraziti na razne načine: govorom, slikanjem, crtanjem, pokretom, modeliranjem, kroz spontanu igru ili dramatizaciju. Djeca uživaju slušati priče te ih vrlo snažno doživljavaju. Svaka umjetnička ili narodna priča utječe na cjeloviti razvoj djeteta. Za pravilan odabir priče važno je prepoznati za što pojedino dijete pokazuje interes, što mu je blisko i poznato, što ga pokreće. Djeca imaju sposobnost da svoje ideje, načine shvaćanja i doživljaje mogu prerađivati i izražavati kroz igru i stvaralaštvo. Kako bi dijete moglo izražavati svoju kreativnost, potrebno mu je ponuditi poticaje interpretirane u priči. Kroz priču dijete ima uvid u nove svjetove. Odgojitelj mora razumjeti važnost dječje kreativnosti, treba vjerovati u djetetove sposobnosti i pružati mu potporu kako bi ono moglo uspješno razvijati svoju spoznaju i stvaralaštvo te ostvarivati sve ono što mu omogućava njegova razvojna dob, individualne mogućnosti te mogućnosti okruženja u kojem boravi.

2. Dijete i priča

Priča ima značajnu ulogu u djetetovom životu. Dijete uživa slušati priče (Peteh, 2018). Pomoću priče moguće je ostvariti osobnu, emocionalnu, socijalnu i obrazovnu dobrobit kod djece, navedene u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Svako dijete ima prava, potrebe i mišljenja koja treba ozbiljno shvatiti i uvažavati. Potrebno ga je uključivati u odlučivanje i svakodnevnu ravnopravnu komunikaciju (Slunjski, 2006). Svako dijete u sebi nosi želju za igrom i pričom. Suvremeno shvaćanje djeteta koje se navodi u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) polazi od toga da je dijete kreativno biće koje u sebi nosi specifične potencijale za izražavanje i stvaranje. Kao takvom potrebno mu je okruženje, odnosno uvjeti u kojima će svoje potencijale moći dalje razvijati. Dužnost odraslih jest stvoriti takvo okruženje koje će djetetu omogućiti puni razvoj svih njegovih potencijala. Jedan od poticaja jest zasigurno i priča. S pričom se dijete susreće u vrlo ranoj dobi, čak prije nego što usvoji vještine pravilnog govorenja. Dijete uz priču razvija svoje kompetencije te ona utječe na cjeloviti razvoj djeteta. Priča potiče razvoj različitih sposobnosti, utječe na djetetovu pažnju i mišljenje te omogućava razvoj mašte koja ima snažan utjecaj u stvaralačkim aktivnostima djeteta. Uz priču dijete obogaćuje svoja postojeća znanja, upoznaje se sa humanim vrijednostima i poželjnim ponašanjima. Priča može biti od velike pomoći i u terapijskom radu s djecom. Ona budi razne emocije kod djece, potiče ih na suosjećanje s ugroženim likovima i ima snažan utjecaj u odgoju djeteta (Peteh, 2018). „Priče nude simboličnu radnju koja odgovara našem unutarnjemu svijetu i ponovo djeluje na unutarnji svijet slušatelja, obogaćuje ga i nadopunjuje.“ (Velički, 2013: 38).

Priče za djecu podrazumijevaju sve što je preuzeto iz narodnih i umjetničkih priča. Umjetničke priče namijenjene djeci su uglavnom prozne, popraćene nekakvim ritmom te su izrađene ugledajući se na narodne priče. U njima su često elementi čudesnog prikazani na malo drugačiji način (Crnković, 1990). Svaka od tih priča utječe na cjeloviti razvoj djeteta. Priča ima utjecaj na razne sposobnosti djece. Djeluje na razvijanje psihičkih funkcija poput pažnje, mišljenja i pamćenja. Pomoću priče rasplamsava se djetetova mašta, stoga je neophodna za stvaralačke igre i aktivnosti (Peteh, 2018). Priče u pedagoškom smislu služe kao poticaj za razvoj djetetove ličnosti. Slušajući priče, dijete formira svoje stavove, shvaćanja, potrebe, način i stil življenja. Priča je poticaj i za osposobljavanje djetetovog govornog izražavanja, ekspresije i refleksije (Miljak, 1996).

Jedan od najstarijih oblika priča iz usmenog narodnog stvaralaštva jest bajka. Ona pripada narodnim i umjetničkim pričama. Jedna od značajki bajke jest da svijet sagledava mitološki. Stoga, ona sadržava fantastične likove, prizore i događaje te na slikovit način prikazuje svijet u kojem se ti likovi nalaze (Crnković, 1990). „Dijete rane i predškolske dobi podjednako privlači svijet koji ga okružuje kao i onaj u kojem prevladavaju nadnaravna bića kao što su patuljci, vile i vilenjaci.“ (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020: 14). Vrlo je uobičajeno da se u bajkama glavni junaci odluče iznenadno ostaviti okolinu u kojoj trenutno se nalaze te da krenu u susret novim izazovima koji ih očekuju u čudesnom kraljevstvu. Ondje se izbore s najvećim teškoćama na koje naiđu i potom se vraćaju natrag kao pobjednici u svoju okolinu i svakodnevni život. Svaka bajka ima svoj zaplet, razvoj i zaključak. S obzirom da se zaplet i zaključak uglavnom odvijaju u realnom svijetu, u bajkama nema točno određene granice gdje završava stvarni svijet, a započinje zamišljeni i obratno. Bajke nemaju precizirano mjesto i vrijeme događaja. Fantastična priča prikazuje irealan svijet koji se temelji na realnom. U fantastičnoj priči irealni elementi na slikovit način, putem osjetila prikazuju stvarnost koja je nedostupna. Ta nedostupna stvarnost postoji u podsvijesti, željama i igri djece. Priča koja je slična i bliska realističnoj pripovijetki prikazuje realnost, ali se razlikuje po tome što su lica i događaji u njoj ipak drugačijih dimenzija nego u stvarnom životu ili se povremeno znaju javljati elementi iz priče. Svakako, razlikovati realističnu pripovijetku od priče koja ima obilježja realistične pripovijetke vrlo je nezgodno i zahtjevno. Bajka je jedna od književnih vrsta koja se ističe između ostalih i posebna je po tome što na djecu ostavlja vrlo snažne dojmove. S bajkom se upoznaju u ranoj dobi te se ona poprilično dugo zadržava u njihovom životu. Djeca jako vole slušati bajke. Dijete je s bajkom povezano na simbolički način jer su bajke nastale iz naroda na dječjoj razini razvoja. Slušajući bajke, dijete doživljava sve ono što su narodi davnih dana mislili o svijetu i kako su pomoću mašte prikazivali sile koje vladaju te predstavljali svoje želje i težnje. Djeca jako vole narodne bajke te realistične i šaljive priče. Bajke mnogo doprinose u životu djeteta i bogate njegova iskustva. Djeca ih traže i vrlo snažno doživljavaju. Uz pravilan odabir i primjenu, bajka može veoma pozitivno djelovati na dijete. Ona potiče razvoj djetetove mašte i prikazuje mu da u borbi između dobra i zla dobro gotovo uvijek pobjeđuje (Crnković, 1990).

2.1. Zašto djeca vole priče

Priča koja je izabrana u skladu sa interesima djece, koja ima dinamičan i zanimljiv sadržaj, uz lijepo čitanje ili pričanje ostavlja vrlo lijep doživljaj kod djece. Pozitivni likovi iz priča predstavljaju djeci uzor. Sa njima se identificiraju u čemu je upravo vidljiva pedagoška vrijednost. Djeca tako pokušavaju postati kao taj lik što pridonosi građenju humanih vrijednosti (Peteh, 2018). Nikako ne bismo smjeli izostaviti važnu ulogu obitelji koja bi trebala stvoriti pozitivne temelje i takvo okruženje u kojem će dijete imati priliku zavoljeti knjigu. Kada dijete u ranoj dobi razvija predčitalačke vještine i ljubav prema knjizi, to kasnije postaje temelj za usvajanje složenijih navika čitanja (Bubić, Jukić, Šijaković, 2016). Djecu raduje kada se u pričama spominju djeca, životinje i brojni zanimljivi događaji. Također vole da im se iste priče čitaju više puta do te mjere da ih nauče napamet ili zapamte redosljed događaja. Kada djeca zatraže ponovno čitanje priče u dječjem vrtiću, na odgojitelju je da procijeni koliko je opsežan tekst i mogu li pojedina djeca zadržati koncentraciju tijekom ponovnog čitanja priče. Djeci su zanimljive priče u kojima se događaju nezgode junaka, priče sa mnogo dijaloga, veselih situacija i fantastičnih događaja (Peteh, 2018).

2.2. Djetetov doživljaj nakon ispričane priče

Priča predstavlja djeci doživljaj. Kako bismo omogućili djetetu da izrazi svoje doživljaje nakon ispričane priče, potrebno je ostaviti prostora i vremena za to. Dijete svoje doživljaje može izraziti na brojne načine. Može se izraziti govorom, slikanjem, crtanjem, pokretom, modeliranjem. Osim toga, svoje doživljaje dijete može izraziti i kroz spontanu igru ili dramatizaciju. S obzirom da se dijete može izraziti na razne načine, nepoželjno je provoditi analize teksta ili zahtijevati od djeteta da odgovara na određena pitanja i da reče nešto o ispričanoj priči (Velički, 2013).

Pričanje može potaknuti veselje u djetetu samo ukoliko dijete osjeti da se njemu priča obraća i ako u njoj može vidjeti nešto što je njemu blisko i poznato. To se ostvaruje tako da se u priči spominju djetetove navike, stvari koje su mu poznate, situacije koje je proživjelo, nezgode koje su ga snašle i slično. Zatim, pričanje može potaknuti veselje kod djeteta ukoliko se odgojitelj u ulozi pripovjedača trudi vjerodostojno prikazati ono o čemu priča. Primjerice, odgojitelj istovremeno pokazuje ono o čemu priča, koristi se gestama i mimicima, izražajno oponaša zvukove koji bi se mogli čuti prema sadržaju priče, koristi se slikovnicama i

kvalitetnim ilustracijama. Također se veselje potiče ako odgojitelj promatra reakcije djece. Kada odgojitelj primijeti kod djeteta reakcije ili komentare tijekom čitanja, trebao bi ih uzeti u obzir i po mogućnosti uvući ih u priču. Veselje se može potaknuti i ako je odgojitelj kompetentan da zadrži veselje koje dijete osjeća dok sluša priču. Primjerice, odgojitelj bi mogao neke dijelove, stihove ili izreke iz priče koji su pobudili radost u djetetu spomenuti u svakodnevnim situacijama i prisjetiti ih na događaje iz priče (Velički, 2013).

3. Priča u dječjem vrtiću

Dok se djeca u vrtiću bave raznim aktivnostima i svojim „važnim“ poslovima, djeca su ipak spremna ostaviti svoje aktivnosti na neko vrijeme samo kako bi mogli čuti priču. Djeci je iznimno bliska i draga. Uz priču ulaze u svoj svijet mašte i prepuštaju se vlastitim doživljajima. Dječji vrtić je izvrsno mjesto za pričanje priča s obzirom da u današnje vrijeme prevladavaju jednogeneracijske obitelji u kojima je sve manje vremena za pričanje priča zbog zaposlenosti pojedinih članova obitelji. Priče su zastupljene u dječjim vrtićima i čine važan element odgojno – obrazovnog procesa u vrtiću. Mogu se pričati u zajedničkom radu s djecom ali i kroz slobodne i samoinicirane aktivnosti. Priča snažno djeluje na dječju ekspresiju u obliku likovnog i dramskog izraza ili samog prepričavanja. Dobro odabrana priča unosi mir među djecom, djeluje opuštajuće i smanjuje napetost kod sve djece pa i one hiperaktivne (Peteh, 2018). Autorica Miljak (1996) u kontekstu humanistički usmjerene koncepcije dječjeg vrtića navodi da je dijete rane i predškolske sposobno i da ima velike kapacitete za učenje i stvaranje što mu omogućava uspješno razvijanje svih njegovih sposobnosti. Priče pobuđuju radoznalost i interes za neke nove govorne, estetski oblikovane sadržaje. Pričanje priča djeci, odnosno s djecom ima brojne odgojno-obrazovne zadaće. Možemo izdvojiti neke poput razvoja govornog stvaralaštva, obogaćivanja dječjeg rječnika, poticanja mašte, poticanja boljeg razumijevanja određenih moralnih vrijednosti, usvajanja pojedinih govornih fraza i drugo (Došen-Dobud, 2017, prema Mendeš i sur., 2020).

U sobi dnevnog boravka u dječjem vrtiću priče su smještene u centru za početno čitanje i pisanje. U kutiću ili centru priča moguće je pronaći najkvalitetnije priče i slikovnice raznih sadržaja i oblika. Ponegdje se još, nažalost, mogu pronaći i nekvalitetni sadržaji koji su plasirani na tržište uglavnom iz komercijalnih razloga. Pored priča i slikovnica, svoje mjesto u centru pronalaze i dječje enciklopedije znanosti, prirode, nebeskih tijela, tehnike, glavnih gradova, svjetskih čuda te djeci vrlo drage knjige o životinjskom i biljnom carstvu (Došen Dobud, 2016). Osim razvoja dječje mašte i pismenosti, priče prenose vrijednosti, različita uvjerenja i stavove te društvene norme koje utječu na djetetov pogled na svijet. Priča mu omogućava iskustvo susreta s različitim svjetovima, zemljama i tradicijama. Stoga, pričanje priče potiče zauzimanje pozitivnih stavova kod djece prema ljudima iz drugih zemalja i religija koji njeguju različite tradicije. Dijete uz priču razvija razumijevanje, poštovanje i prihvaćanje drugih (Premuž, 2020, prema Mendeš i sur., 2020). Svaki narod i kultura imaju svoje tradicijske priče koje ih ujedno na neki način i povezuju (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020). Priče koje

zabavljaju i oduševljavaju djecu imaju svrhu jer daju djeci mogućnost da kroz priču spoznaju sami sebe (Velički, 2013).

3.1. Sredstva i poticaji u pričanju priče

Sredstva i poticaji kod pričanja doprinose spoznajnom, socio-emocionalnom i psiho-motoričkom razvoju djece. Najčešća sredstva koja se primjenjuju su manipulativna i demonstracijska sredstva. Pomoću manipulativnih sredstava nudimo djeci poticaje za samostalno jezično izražavanje, monologe, dramatizaciju, razgovore u scenskim improvizacijama te pričanje priča. To mogu biti razne aplikacije, pedagoški neoblikovani materijali, lutke i slično. Demonstracijska sredstva djetetu pomažu na način da pomoću njih stvara pojedine predodžbe, razvija svoje sposobnosti i usvaja nove pojmove. To mogu biti razne slike, slikovnice, strip-slike, snimke, plakati, dječji listovi, kazališta lutaka i sjena, lutke od raznih materijala, knjige, makete itd. Ilustracije kao poticaj kod pričanja doprinose na način da djeci lakše približe sam sadržaj priče i istovremeno pobuđuju njihovu maštu. Kazalište lutaka može biti korisno sredstvo jer djeca inače vole lutku stoga ih kazalište lutaka veoma raduje. Lutka potiče razvoj dječjeg govora, zapliće radnju i razrješava je. Makete je korisno upotrijebiti kao sredstvo za pričanje priča koje djeca sama izmišljaju. Strip-slike izgledaju poput filmske vrpce i možemo ih koristiti u pričanju priča koje su izmislila djeca. One pomažu kod razvoja dječje mašte i kritičkog mišljenja. (Peteh, 2018) Interes i zanimanje za priču kod djece može potaknuti i posjeta knjižnici. Knjižnica djeci pruža stimulatívno okruženje u kojem mogu pronaći raznovrsne izvore literature i medija (Nađ, 2011, prema Bubić i sur., 2016). Prema dokumentu Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) korištenje raznih medija za izražavanje pomaže u međusobnom razumijevanju djece i odgojitelja, djeci omogućava učenje i potiče razvoj njihovih stvaralačkih potencijala. Svrha odlaska djece u knjižnicu ne bi trebala biti samo ostvarivanje čitalačkih interesa kod djece, već ona utječe i na razvoj motivacije i čitalačkog ukusa djece te njihove potrebe za čitanjem (Javor, 2009, prema Bubić i sur., 2016).

3.2. Uloga odgojitelja

Autorica Peteh (2018) ističe kako odgojitelj svojim načinom interpretiranja, čitanja ili pripovijedanja priče značajno utječe na to u kolikoj će mjeri djetetu priča biti prihvatljiva i zanimljiva. S obzirom da dijete rane i predškolske dobi nije čitatelj, potreban mu je posrednik u čitanju i propovijedanju. Ta uloga u dječjem vrtiću pripada odgojitelju (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020). Osim što je odgojitelj važan govorni model za dijete, njegova je uloga i da se uživi u priču i uloge likova te samim time što uspješnije prenese emocionalni tok teksta na dijete (Peteh, 2018). Pravilno izgovorene riječi, primjerena jačina glasa i promjene boje glasa mogu biti od velike pomoći odgojitelju koji želi potaknuti mogućnosti doživljavanja kod djece i privući njihovu pažnju. Ukoliko je odgojitelj neraspoložen, velika je vjerojatnost da će tijekom interpretacije priče neposredno prenijeti svoje neraspoloženje na djecu i da ga djeca neće moći pratiti. „Pričati treba pregledno, jasno, tečno, razumljivo, gramatički i stilski pravilno, u jednostavnim rečenicama.“ (Peteh, 2018: 24). Ako odgojitelj čita priču, mora pripaziti da se ne unese potpuno u knjigu i da ne zaboravi uspostaviti komunikaciju sa djecom. Stoga, poželjno bi bilo da odgojitelj radi kratke pauze kako bi vidio reakcije djece i kakav dojam na njih priča ostavlja. Mlađoj djeci je poželjnije pripovijedati priče jer se tako ostvaruje kvalitetnija interakcija i bolje praćenje djece (Peteh, 2018).

Dok odgojitelj djeci priča priču, ne predstavlja im samo priču, već i sebe samoga. Pričajući, ulazi u raznovrsnu komunikaciju s djecom i tako s njima ostvaruje blizak odnos. Odgojitelj koji dobro poznaje individualne potrebe djece može izmisliti priču koja će zadovoljiti njihove potrebe i koja će pogodno djelovati na određeno ponašanje, odnosno situaciju. Kako bi djeci kvalitetno ispričao priču, odgojitelj mora posjedovati određene kompetencije. Trebao bi se igrati glasom i koristiti različite boje glasa u ulogama različitih likova (Velički, 2013). Kako će se aktivnost pričanja priče odraziti na pojedino dijete, povezano je s kompetencijama odgojitelja i o tome koliko je sposoban polaziti od djeteta i spreman uskladiti vlastite interese s djetetovim (Došen Dobud, 2016). Tijekom pričanja priče potrebno je i da odgojitelj stalno uspostavlja kontakt očima s djecom te da se služi kratkim stankama. Odgojitelj nikako ne bi smio pričati prebrzo ili koristiti jezik koji je djeci nerazumljiv. Kompetentan odgojitelj će uključiti djecu u priču, promišljati o tome kako će pojedina priča djelovati na djecu te pobuditi u djeci radost vlastitim pričanjem. (Velički, 2013) Zajedno prolazeći kroz razne izmaštane svjetove s djetetom, odgojitelj ostvaruje bliskost i gradi povjerenje prema djetetu. Na taj način se povezuje s djetetom, a dijete razvija svoj interes za knjigom (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020). Odgojitelj koji umjesto prepričavanja izabire

djeci čitati priče, to radi iz više razloga. Čitanje priča obogaćuje rječnik djece, razvija njihovu stvaralačku maštu i potiče djecu na razmišljanje. Čitanjem umjetničkih tekstova djeci omogućujemo susret s izvornim jezikom autora što kod prepričavanja nije moguće. Poželjno je da odgojitelj pri čitanju djeci prikazuje pojedine ilustracije koje će im omogućiti bolje razumijevanje teksta te da im daje dodatna objašnjenja. U slučaju da je tekst preopsežan, odgojitelj bi trebao kombinirati čitanje sa pripovijedanjem. Osim čitanja i pripovijedanja, ostali govorni oblici kojima se odgajatelji služe su: pričanje, razgovor, objašnjavanje, opisivanje, recitiranje, dramske igre, igre riječi (Peteh, 2018). Vrhunski praktičar će, bez pretjeranog razmišljanja i služeći se svojom intuicijom djelovati i donositi odluke i tako će uspješno rješavati okolnosti koje prethodno nije mogao predvidjeti (Miljak, 1996). Prema razvojnoj prirodi predškolskog kurikulumu, otvorenosti i dinamičnosti koja ga karakterizira, upravo se od odgojitelja očekuje spremnost na snalaženje u neočekivanim i nepredvidivim situacijama (Slunjski, 2006). Vrlo je bitno da odgojitelj uvažava individualne sposobnosti djece i da prihvaća dijete kao osobu sa svojim razvojnim posebnostima (Došen Dobud, 2016). Njegova je primarna uloga da pomaže i podupire djetetov razvoj, odgoj i obrazovanje (Miljak, 2009).

4. Atmosfera i okruženje za pričanje priče

Okruženje u kojem se priča odvija vrlo je važan element koji utječe na djetetov doživljaj priče. Dijete će se osjećati ugodno, sigurno i samosvjesno ukoliko okruženje u kojem se nalaze ugodno i podržavajuće (Dowling, 2006, prema Ljubetić, 2009). Prostor s materijalima te opće ozračje u kojem se priča odvija treba biti prilagođeno djetetu kako bi se uspješno podržala njegova znatiželja i interesi koje pokazuje. Prilagođavanjem okruženja pruža mu se sloboda u izboru, ali ga se i potiče na preuzimanje odgovornosti za sve svoje izbore (Slunjski, 2011). Takvo okruženje treba biti poticajno i bogato raznovrsnim materijalima kako bi djeci omogućilo razne načine istraživanja i otkrivanja. Ono ima veliki utjecaj na kvalitetu u iskustvima i učenju djece rane i predškolske dobi (Slunjski, 2008).

Soba u kojoj borave djeca može se urediti ovisno o sadržaju priče kako bi se mogao ostvariti jači doživljaj kod djece. Primjerice, u priči koja govori o zimi i snijegu, odgojitelj može služeći se svojom kreativnosti urediti sobu sa bijelim dvorcima, pahuljicama, snjegovićima i slično. Ako se u priči govori o prirodi, ona se može čitati i na klupi u vrtu ili na panju, u parku ili drugom mjestu. Mjesto na kojem se odvija pričanje priče treba biti prikladno, tiho i mirno (Peteh, 2018). Poželjno je da se priče pričaju u krugu kako bi se ostvarila prisna atmosfera i postigla ravnopravnost svih sudionika (Velički, 2013). Kako bi djetetov doživljaj slušanja priče bio upotpunjen, potrebno je osigurati ugodnu i mirnu atmosferu. „Način na koji uređujemo prostoriju, knjiga s posebnim koricama na našem krilu, boja glasa, mirisi, boje... sve je to značajno za pričanje priča.“ (Velički, 2013: 76). U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) navodi se da je dječji vrtić mjesto u kojem okruženje dostiže visoke kriterije koji su potrebni za poticanje raznih oblika dječjeg stvaralaštva. Kvalitetno organizirano okruženje može dovesti do pozitivnih promjena kod dječjeg ponašanja (Miljak, 1996). Dinamično, poticajno i sadržajima bogato okruženje treba biti dostupno svakom djetetu kako bi mu omogućilo prirodno učenje kroz istraživanje, otkrivanje, pronalaženje, stvaranje... (Došen Dobud, 2016). Takvo učenje djetetu nikako ne bi smjelo djetetu predstavljati napor već ugodu i zadovoljstvo (Miljak, 2009).

4.1. Kutić za pričanje priče

Kako bi se djeca mogla opustiti dok slušaju priču i odvojiti od užurbane sredine, potrebno je osigurati poseban prostor za pričanje priča. U sobi dnevnog boravka u dječjem vrtiću za to je namijenjen kutić za pričanje koji poziva djecu na slušanje priče. Kutić za pričanje ne smije biti pretrpan nepotrebним stvarima koje bi mogle odvlačiti djetetovu pažnju. Poželjno je da taj kutić bude pod blagim svjetlom, a ostatak prostorije sa ugašenim svjetlima. Poželjni su i razni dodaci koji će priču učiniti još posebnijom i bolje je približiti djeci. Primjerice, svijeća djeluje umirujuće i čini trenutak pričanja još svečanijim. Poželjni su i neki bajkoviti simboli poput zlatne krune, ogledalca, mahovine, kamenčića i cvijeća. Djeca za vrijeme pričanja priče mogu sjediti u krugu. Tako su svi ravnopravni i mogu se međusobno dobro vidjeti. Ukoliko postoje uvjeti za to, priču je dobro pričati i izvan ustanove u prirodi gdje prevladava tišina i gdje se djeca mogu opustiti (Velički, 2013). U sobi dnevnog boravka priče su smještene u centru za početno čitanje i pisanje. Centar za početno čitanje i pisanje treba imati prostor u kojem djeca mogu pisati, knjižnicu, stol u kojem mogu izrađivati knjige te centar za slušanje. Priču djeca mogu pronaći u knjižnici. Knjižnica u centru osim priče, mora sadržavati i slikovnice, bajke, informativne knjige, pjesništva, biografije i druge razne knjige. Taj prostor bi trebao biti uređen tako da je djeci privlačan i udoban. Trebao bi imati tepih, udobne jastučiće, male stolce i ukoliko je moguće mali trosjed. Djeca u tom centru također mogu sami izrađivati i stvarati svoje priče. „Ovaj prostor potiče djecu da o sebi razmišljaju kao o autorima.“ (Hansen, Kaufmann, Walsh, 2006: 159). Na „autorskom stolcu“ djeca mogu stvarati vlastite priče, i to može biti mjesto s kojeg će dijete, odnosno „autor“ predstaviti svoju priču drugoj djeci, prije nego je odloži u knjižnicu. Taj prostor potrebno je opskrbiti i dodatnim materijalima poput spajalica, dodatnog papira, bušilica za papir, vrpce za uvez i drugog materijala koji djeci može poslužiti. Izrađujući svoju priču, djeca razvijaju kreativnost i stvaralaštvo (Hansen i sur., 2006).

Slika 1 – Djeca u kutiću za priče. Izvor: <https://vraptic-djecji-vrtic.hr/aktivnosti-vezane-za-pocetno-citanje-i-pisanje/>

4.2. Vizualno i slušno okruženje

Kako bismo djeci osigurali što bolji doživljaj za vrijeme pričanja priče, potrebno je promišljati o vizualnom okruženju. U tom kontekstu važno je uskladiti svjetlost, boje i simbole. Boje imaju svoja značenja i simboliku pa ih je potrebno uklopiti u priču. Primjerice zelena boja simbolizira prirodu, djeluje umirujuće za oči i opušta dijete. Žuta boja predstavlja Sunce, svjetlost i sjaj. Potiče koncentraciju i osjetila kod djece. Dok primjerice crna boja nije poželjna i trebali bismo je izbjegavati. Ona negativno utječe na raspoloženje i djeluje potišteno. Razni zvukovi i tonovi obogaćuju ispričanu priču. Za to mogu poslužiti razni instrumenti ali i pjevanje kojim možemo započeti ili završiti priču. Instrumenti služe kao podrška u pričanju jer mogu oponašati razne zvukove iz prirode, npr. šuškanje lišća, zvuk vjetra (Velički, 2013).

5. Odabir priče

S obzirom na činjenicu da svaka priča ipak nije namijenjena djeci predškolske dobi, potrebno je znati pravilno odabrati priču koja će pozitivno djelovati na dijete (Peteh, 2018). Odabir svih aktivnosti kojima se djeca bave, pa tako i odabir priče, treba se temeljiti na razvojnim i individualnim potrebama djece što će omogućiti njihov cjeloviti razvoj, učenje i odgoj u odgojno – obrazovnoj ustanovi (Slunjski, 2006). Priče u radu s predškolskom djecom možemo odabirati prema sljedećim kriterijima: sadržaju, interpretaciji, namjeni same priče ili mjestu u kojem dijete doživljava priču. Razlikujemo priče koje izabire odgajatelj za cijelu grupu i one priče koje se mogu pričati u raznim prilikama i oblicima rada s predškolskom djecom. Prvoj skupini pripadaju priče koje mogu potaknuti dijete na izražavanje emocija ili bude u njima interes za druge priče. Drugoj skupini pripadaju one priče koje su više prilagođene mogućnostima spoznaje i doživljaja djece (Peteh, 2018). Kod odabira priče potrebno je uzeti u obzir individualne potrebe svakog djeteta. Važno je prepoznati za što pojedino dijete pokazuje interes, što mu je blisko i poznato, što ga pokreće itd. Sve to ovisi o brojnim čimbenicima poput razvojnih karakteristika, obiteljskim odnosima, okruženju u kojem odrasta, njegovim navikama, poznavanju određenih zanimanja, prirode, životinja (Velički, 2013). Djeci predškolske dobi pripovijedaju se i čitaju priče, basne i bajke iz raznih izvora poput knjiga, dječjih listova, slikovnica ili zbirki. Ukoliko djeca pokazuju interes za konkretnim podacima o životinjama, ljudima ili predmetima, takvi im se podaci čitaju iz dječjih enciklopedija (Peteh, 2018).

U odabiru priče odgojitelj se mora voditi temeljnim polazištem da dijete može ostvariti duboki doživljaj i poistovjetiti se s pričom samo onda kada odgojitelj u ulozi pripovjedača predstavlja svijet sa djetetovog gledišta pri čemu uvažava jedinstvenost svijeta djece. Kod odabira treba u obzir uzimati dječju stvarnost i načine na koji oni doživljavaju svijet oko sebe, ali istovremeno treba razmišljati i o tome da djeca žive s odraslima i da je potrebno uskladiti svijet odraslih i svijet djece. Jako je važno da pri odabiru priče odgojitelj ne bira priču samo po preporuci iz priručnika, već da i on sam sudjeluje u odabiru što znači da on tu priču osjeća i razumije, da je prepoznaje kao blisku i dragu te da je usklađena s njegovim stavovima jer će tu svoju energiju prenositi na dijete (Velički, 2013).

5.1. Odabir priče s obzirom na dob

Dob djeteta u velikoj mjeri utječe na izbor priče, odnosno sadržaja kojeg čitamo. Za mlađu djecu prikladnije je pripovijedanje, dok starija djeca osim pripovijedanja vole i da im se priče čitaju. O dobi djeteta ovisi i to kakvi će se sadržaji obrađivati te koliko će čitanje trajati. Sadržaji trebaju biti izabrani na način da budu poticaj djetetu da žele čuti još jednu priču. Pravilnim odabirom priče u djetetu pobuđujemo interes za knjigom i daljnjim čitanjem. Teme u pričama mogu biti razne. Odabir priče nikako ne smije biti mehanički ili slučajan, već izbor mora biti usklađen s raznim drugim čimbenicima kao što su projektni zadaci, aktualne svečanosti, godišnja doba i drugi važni datumi. Pravilan izbor sadržaja priče trebao bi pobuditi umjetničko izražavanje kod djeteta i potaknuti njegov osjećaj za lijepo (Peteh, 2018). Izbor priče treba biti usklađen s razvojnim mogućnostima djece. U praksi se često događa da se za ranu dob odabiru preteški sadržaji ili se prerano potiče apstraktno mišljenje kod djece (Velički, 2013). Za djecu rane dobi dovoljno je izabrati kratke i nježne priče koje imaju ritam. Priče namijenjene za ranu dob su: uspavanke, malešnice, tapšalice i kratke rimovane priče (Katarinčić, 2011, prema Velički, 2013).

Svako je dijete različito i svaka grupa djece ima svoje karakteristike. Predškolska djeca uglavnom više preferiraju fantastične i akcijske događaje te dinamične situacije nego iznošenje osjećaja ili toka misli glavnih likova. Za razliku od predškolske djece, mlađa djeca više vole čuti priče o životinjama i njihovim osobinama. Djeca u pričama o životinjama upoznaju nazive životinja, kako one žive, kako se hrane i sl. Također djeca jako vole slikovnice priče. Slikovnica priča je ilustrirana knjiga sa priloženim kraćim tekstom. Dijete gledajući sliku sluša priču u koja je sadržajno veoma jednostavna i djeci lagana za pratiti. Slikovnice priče potiču dječju maštu i stvaralaštvo (Peteh, 2018).

Autorica Velički (2013) ističe da kada se biraju priče za djecu rane dobi potrebno je promišljati o tome kako dijete doživljava određenu priču. Za djecu u drugoj i trećoj godini života namijenjene su kraće priče s rimom i priče koje imaju određeni ritam. Mendeš i Vidović Schreiber (2020) navode da dijete između druge i treće godine jako voli da mu se iste priče čitaju ili pričaju ponovo te ih to mnogo raduje. Autorica Velički (2013) ističe da je za djecu od treće do pete godine, osim rimovanih i ritmičnih priča potrebno polako uvoditi i priče s čudesnim elementima. Oko četvrte godine uvode se bajke s junacima koje će djecu ohrabrivati. U početku bi to trebale biti kraće bajke koje imaju jasnu radnju i nekoliko likova kako bi ih djeca mogla razumjeti. Neke od njih su: Tri prašćića, Slatka kaša, Zlatni ključić. Prema Mendeš

i Vidović Schreiber (2020) dijete u četvrtoj i petoj godini je sklono vrlo često pokazivati interes za dramtizacijom određene priče. Velički (2013) smatra da je dijete u petoj godini života spremno za dulje priče koje sadrže više epizoda i ponavljanja. To su primjerice: Djed i repa, Mačka i mišić, Pošla koka u dućan i sl. U priči trebaju biti zastupljena ponavljanja jer ona djeci daju sigurnost nečeg već poznatog te im istovremeno pružaju napetost i mogućnost iznenadnog obrata. Za djecu u šestoj godini života primjerene su složenije bajke koje sadrže više temeljnih, međusobno isprepletenih motiva. Takve bajke su: Pepeljuga, Trnoružica, Snjeguljica, Matovilka i dr. Djeci starijoj od šest godina namijenjene su umjetničke i autorske bajke. Bajke imaju snažan utjecaj na dijete i one su put kojim djeca stječu uvjerenja da je svijet dobar i da naš život ima smisla (Velički, 2013). Djeca pred polazak u školu vrlo rado listaju slikovnice, odabiru priče te traže da mu se čitaju ili pričaju. „Često se od djece mogu čuti rečenice poput: -Pričaj mi priču! –Ili: -Još jednu priču bako!“ (Mendeš, Vidović Schreiber, 2020: 13). Nadalje, autorica Velički (2013) navodi tri osnovna obilježja priča namijenjenih djeci starijoj od tri godine:

- a) trebaju imati određenu akciju,
- b) radnja mora biti podijeljena u manje epizode,
- c) likovi su jednostavni i neki dijelovi priče bi se trebali ponavljati.

5.2. Podjela prema dobi

Priče namijenjene djeci određene dobi autorica Velički (2013) dijeli na sljedeći način:

a) MALEŠNICE I RIMOVANE PRIČE

Namijenjene su djeci u dobi do druge godine života. Karakteristično za ovakve priče jest da prenose ljubav i ugodu te izražavaju osjećaje. Takve priče potiču dijete na komunikaciju s drugima i pružaju im hrabrost za uspostavljanje kontakta (Velički, 2013).

b) PRIČE O OKOLINI I POJEDINIM PODRUČJIMA ZNANJA

Primjerene su za djecu od četiri godine. Tematika takvih priča vezana je uz prirodu te život ljudi. Potiču dječju znatiželju i opažanje te im omogućuju spoznaju o uzroku i posljedicama. Nadalje, te priče pomažu djetetu da se lakše prilagodi životnoj sredini i osvještavaju dijete o svojoj odgovornosti prema prirodi i drugim ljudima (Velički, 2013).

c) PROBLEMSKE PRIČE

Namijenjene su djeci koja imaju pet i šest godina. Problemske priče djeci omogućuju lakše odrastanje u okruženju u kojem je potrebno pridržavati se određenih pravila. One daju djetetu uvid u pojedine modele socijalizacije i ponašanja u društvu. Takve priče pomažu djeci da prepoznaju svoje i tuđe osjećaje te da ih razumiju. Uz pomoć priče uče imenovati osjećaje i nositi se s njima. Također djetetu pomažu u rješavanju sukoba i problemskih situacija te mogućnostima promjene situacije (Velički, 2013).

d) FANTASTIČNE PRIČE

Fantastične priče sa više međusobno isprepletenih motiva namijenjene su djeci sa navršениh šest godina života. Takve priče obilježava suprotstavljanje mogućeg i nemogućeg te svakodnevnog i čudesnog. Neživo poprima osobine živoga, situacije su neobične i čudesne što je ujedno i poticaj djeci za razvoj mašte i kreativnosti (Velički, 2013).

e) BAJKE

U četvrtoj godini života djece počinje tzv. „klasično vrijeme za pričanje bajki“ (Velički, 2013, prema Günther, 2007). Bajke ohrabruju dijete te se u njima često prikazuju djeca u ulozi junaka. Djeci daju uvid u mudrost i ljubav, nadilaženje mržnje i ulijevaju im povjerenje u dobre sile (Niegl, 2007, prema Velički, 2013). Bajke imaju sretan kraj i u njima dobro uvijek pobjeđuje što djeci poručuje da je svačiji trud vrijedan te da život svakog djeteta ima smisao i svrhu (Velički, 2013).

6. Pričom do dječje igre i stvaralaštva

Priča može potaknuti dječju igru na razne načine. Peteh (2018) posebno izdvaja dramaturgiju kao jedan od oblika, odnosno scensku improvizaciju koju dijete doživljava kao igru. Kroz dramaturgiju određene priče dijete izražava vlastite doživljaje teksta. Djeca se inače vole igrati glumaca pa tako i dramaturgiju doživljavaju kao igru. Ista autorica (2018) ističe da djeca kroz dramaturgiju lakše pamte sadržaj i razvijaju govorne sposobnosti, samostalnost, okretnost, postaju sigurniji u sebe i svoje mogućnosti. Istraživanja pokazuju da uključenost djece u aktivnostima dramaturgije, značajno doprinosi razvoju njihovih sposobnosti pripovijedanja (Nicolopoulou i Richner, 2007, prema Đuranović i sur., 2020). Priča može biti značajan poticaj za razgovore koje djeca vode u scenskim improvizacijama. Ona postaju spontana i slobodno se izražavaju. Tako priče mogu potaknuti razgovor kojeg dijete vidi kao igru, a koji će mu omogućiti da pronađe odgovore na određena pitanja i da se kroz taj razgovor oslobodi brojnih pritisaka koji mu se nameću i teških situacija u kojima se nalazi (Peteh, 2018). Pričajući priče djeci od njihove najranije dobi, koje ujedno sadrže primjerene likove i sadržaj, potiče se dječja mašta i kreativnost (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020). Dječju maštu potrebno je obogaćivati i djeci davati poticaje koji će njihovu maštu razbuktati. Poticaji mogu biti interpretirani u igri ili priči (Peteh, 2018). Dječja mašta je izuzetna sposobnost koja djeci pruža mogućnost sjedinjenja različitih elemenata iz prethodnih iskustava u posve nove tvorevine, koje nisu vremenski i prostorno povezane. To djeci omogućuje stvaranje vlastitog izražavanja o njima. Služeći se svojom maštom, dijete kombinira i stvara, a ukoliko doživi neuspjeha i nesklade, mašta ga dovodi do novih pokušaja te novih rješenja. Pomoću mašte dijete razvija svoju spoznaju i stvaralaštvo te će uspješno ostvarivati sve ono što mu omogućava njegova razvojna dob, individualne mogućnosti te mogućnosti okruženja u kojem boravi (Došen Dobud, 2016).

Kroz priče dijete ima uvid u nove svjetove. To mu pruža priliku da kroz zanimljivu radnju te specifične i njemu bliske likove uči o važnim životnim lekcijama (Mendeš i Vidović Schreiber, 2020). Želja koju djeca iskazuju za izmišljanjem priča potiče razvoj njihove mašte i kreativnosti. Primjerice, dijete koje na ulici vidi mačku kako šepa sam izmišlja priču i reče kako je mačka loveći miša ozlijedila šapu i sada traži svog vlasnika da joj pomogne. Očito je da se dijete u ovom primjeru služi svojom maštom. Svi elementi ovog događaja djetetu su već poznati iz prethodnih iskustava, ali način na koji ih kombinira potpuno je inovativan, kreativan i autentičan. Sposobnost kombiniranja takvih poznatih elemenata u svrhu stvaranja nove

strukture osnova je za kreativnost (Vygotsky, 2004, prema Đuranović i sur., 2020). Kada govorimo o poticanju djece na stvaralaštvo, takav pristup mora uključivati dvije odrednice, a to su „novo“ i „otkrivanje“. Novo bi se trebalo javljati kroz organizaciju i oblike rada te kroz primjenu već korištenih materijala i sredstava samo na nov i neuobičajen način ili nekih potpuno novih sredstava (Velički, 2013).

Prema suvremenim shvaćanjima razvoja i odgoja djeteta rane i predškolske dobi, zastupljenih u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014), dijete je kreativno biće koje posjeduje specifične stvaralačke i izražajne potencijale. Pa je tako dječji vrtić mjesto u kojem se djeca mogu izražavati i stvarati u raznim oblicima. U istom dokumentu (2014), usmjerenom na holistički razvoj djece, ističe se važnost poticanja kreativnosti djece rane i predškolske dobi. To se u dječjem vrtiću ostvaruje stvaranjem poticajnog prostornog okruženja bogatog raznovrsnim materijalima te formiranjem otvorenoga i fleksibilnoga kurikuluma, koji je usmjeren na dijete i koji podupire razvoj kreativnosti i stvaralaštva kod djece. Priča može biti poticaj za igru i stvaralaštvo jer djeca doživljaj priče mogu izraziti na razne načine poput crteža, dramatizacije, lutkarske improvizacije (Mendeš i Schreiber, 2020). Priča može potaknuti dječju stvaralačku igru pri čemu se obogaćuju iskustva djece i razvija njihova mašta. Stvaralačka igra doprinosi u ostvarenju pojedinih razvojnih zadaća. Peteh (2018) u svojoj knjizi izdvaja primjer priče koja govori o mami koja radi u bolnici. Priča s takvom tematikom potiče djecu da se igraju bolnice, doktora, ljekarne, medicinske sestre i sl. Ono što odgojitelj ostvaruje kod djece tom igrom jest bogaćenje iskustva djece, usvajanje novih pojmova i učenje o prikladnom ponašanju u zdravstvenim ustanovama. Između ostalog, ta igra djeci može mnogo pomoći kod ublažavanja straha od liječnika. Odgojiteljeva uloga u tome je da djeci pomogne osvijestiti kako je liječnik tu da nam pomaže i ublažava različite oblike boli i tegoba. Igra započinje podjelom uloga pa se tako u dogovoru s djecom uređuje prostorija i nabavljaju materijali koji su potrebni za igru. Materijale nabavlja odgojitelj u dogovoru s djecom, a mogu ih i djeca sama izrađivati. Za igru su im potrebne male bijele kute, razni zavoji i liječnički pribor, „zdravstvene iskaznice“, bolničko vozilo, slikovnice za čekaonicu. Također je poželjno uključiti i druge centre, primjerice kutić lutaka u kojem se nalaze „bolesnici“ za liječenje (Peteh, 2018). Razni sadržaji priče mogu potaknuti djecu na raznovrsne igre. Priča može biti poticaj i za pokretne igre u kojoj se traži brza reakcija djece na određene riječi iz priče. Također može potaknuti igru *Završi priču* u kojoj će djeca potaknuta uvodnim sadržajem, samostalno nastaviti priču i iznijeti različita rješenja na određenu temu. Tu može nastati i malo natjecanje među djecom u obliku izmišljanja odgovora i tko će smisliti raznovrsnija rješenja.

Tako igra postaje zabavna i dinamična. Priča može biti poticaj i za igru knjižnice i čitaonice. Takva stvaralačka igra može biti poticaj za odlazak u knjižnicu gdje se nalaze raznovrsne zanimljive slikovnice za djecu. Kroz ovu igru djeca imaju priliku susresti se sa raznim knjigama poput enciklopedija, zatim knjiga s pričama i bajkama te onih sa bogatim ilustracijama. Kroz priče dijete se upoznaje s neposrednim okruženjem, a one mogu poslužiti i za druge razne aktivnosti. Mogu poslužiti kao uvod u razgovor i raspravu, mogu biti motiv za daljnji rad s djecom ili mogu poslužiti kao nekakav zaključni prikaz onoga o čemu se već raspravljalo (Peteh, 2018).

Priče mogu dijete potaknuti na likovno i/ili glazbeno izražavanje i stvaranje. Za likovno stvaralaštvo poželjne su priče bez ilustracija ili one priče u kojima se govori o bojama. Kroz likovno izražavanje može se uočiti djetetov doživljaj priče i kakav je dojam priča ostavila na dijete. Priča također može biti i neki oblik glazbene zagonetke pa tako djeca mogu pogađati i pretpostavljati o čemu se u priči radi i kakvu im glazba priču priča. Često je riječ o nekakvim životinjama, pa se tako može čuti i prepoznati let ptica, bubamara, kreket žabe, glasanje slona. Glazba može i pratiti cijelu priču i koristiti se kao zvučna kulisa. Priča potiče dječje stvaralaštvo i maštovitost, a može poslužiti i kao sredstvo smirenja (Peteh, 2018). Svako dijete u sebi nosi potencijal za stvaranje kvalitetne ličnosti (Mendeš i Schreiber, 2020).

Odgovitelji moraju razumjeti važnost dječje kreativnosti kako bi je mogli uspješno razvijati kod djece. Trebaju vjerovati u djetetove sposobnosti, pružati mu potporu, stručno se usavršavati i zajedno s djecom graditi kulturu svoje ustanove (Đuranović i sur., 2020). Odgovitelji trebaju biti djeci podrška u njihovim stvaralačkim nastojanjima. Trebaju im osigurati slobodu u izražavanju i omogućiti onoliko vremena koliko je svakom djetetu potrebno za promišljanje novih ideja i neobičnih odgovora (Velički, 2013).

6.1. Dječja igra

Dječju igru moguće odrediti na razne načine. Suvremene teorije odgoja dječju igru smatraju vrlo važnom i značajnom. Igra i djetinjstvo dva su međusobno isprepletana, i uvjetovana pojma. Razvoj igre znači ujedno i razvoj djeteta (Došen Dobud, 2016). „Dječje su igre svjesna stvaralačka aktivnost tijekom koje se ostvaruje komunikacija između djeteta i stvarnosti koja ga okružuje.“ (Peteh, 2018: 95). Mendeš, Marić i Goran (2020) određuju igru kao temeljnu aktivnost djetetovog odrastanja koja pridonosi razvoju djeteta i obogaćuje djetetova razna iskustva. Brojni znanstvenici različito definiraju pojam igre. No, većina ih se

slaže da je igra svjesna aktivnost kroz koju dijete neposredno zadovoljava svoje potrebe bez nužnog postizanja korisnog učinka (Mijatović, 2000, prema Mendeš i sur., 2020). Đuranović, Klasnić i Matešić (2020) smatraju da je igra aktivnost u kojoj djeca na vrlo spontan način prezentiraju sebe i kroz koju uče graditi i održavati odnose s drugom djecom, prihvaćati i uvažavati druge, pružati im pomoć, dijeliti, poštivati pravila. Također, većina autora igru smatraju samostalnom i stvaralačkom aktivnošću kroz koju se dijete očituje kao osoba, surađuje i komunicira s drugima, kroz koju se raduje, uči i razvija svoju osobnost (Antić, 2000, prema Mendeš i sur., 2020). Ono što razlikuje dječju igru od igre, odnosno sličnih aktivnosti kojima se bave odrasli, jest prije svega sloboda, zatim unutarnja motivacija te zamišljena situacija (Šagud i Petrović-Sočo, 2002, prema Mendeš i sur.). Igra je aktivnosti koja je sama sebi svrha i ona kao takva vrlo je originalna upravo zbog dječje spontanosti i slobode (Došen Dobud, 2016). Rano djetinjstvo obilježava slobodna igra. Kako dijete odrasta, sve manje vremena provodi u igri koju zamjenjuju neke druge aktivnosti, ali igra ipak, nikada ne prestaje. Oko treće godine života u dječjoj igri pojavljuje se važan element, a to je mašta. U igrama u ranom djetinjstvu mašta nije zastupljena. Ona ima važnu ulogu u djetetovim složenijim igrama (Mendeš i sur., 2020).

Igra djeci predstavlja radost i veselje. Kroz igru istražuju svijet oko sebe, uče, socijaliziraju se i razvijaju psihofizičke osobine ličnosti. Prema Peteh (2018) igre mogu biti spontane, igre oponašanja, konstruktivne te igre simulacije. Spontane igre su one bez točno određenih pravila. U igri oponašanja preuzima se nečija uloga ili se pojedinim predmetima pridaju osobine drugih izvornih predmeta. U konstruktivnim igrama postoji određeni cilj te se u skladu sa tim odvija aktivnost. Kroz igru simulacije se mogu oponašati nekakva ponašanja ili pojave (Peteh, 2018). U ranom djetinjstvu igra je temeljna aktivnost koja zaokuplja dijete i prati ga kroz odrastanje. Igrajući se, dijete obogaćuje brojna iskustva: motorička, jezično-komunikacijska, socio-emocionalna, spoznajno-istraživačka te umjetnička (Mendeš i sur., 2020). Igra djetetu omogućuje da izrazi svoje emocije i pokaže vlastite sposobnosti snalaženja i spretnosti u pojedinim situacijama. Prava igra je prepoznatljiva po emocionalnoj obojenosti. To znači da se djeca u igri raduju, osmjehuju, da u njoj uživaju i da ih ta igra rasterećuje. Djeca u tim trenucima igre zaboravljaju na sve oko sebe. Igra tako uspijeva dijete osloboditi raznih neugodnih emocija poput straha, ljutnje ili srdžbe. U igri dijete razrješava sukobe sa samim sobom i ublažava nemire koji se u njemu javljaju (Peteh, 2018). Dijete je mali istraživač koji igrajući se upoznaje i otkriva svijet koji ga okružuje (Došen-Dobud, 2005, prema Mendeš i sur., 2020). Temeljna obilježja igre su: intrizična motivacija, fleksibilnost, povezanost s

ugodnim emocijama, usmjeravanje na proces umjesto na finalni rezultat ili produkt (Ivon, 2011, prema Došen Dobud, 2016). „Igra izravno utječe na dijete i mijenja ga u njegovim tjelesnim, spoznajnim, socijalnim i emocionalnim snagama i sposobnostima.“ (Došen Dobud, 2016: 14). Sva djeca se razlikuju i svako dijete ima svoju omiljenu igru. Nekima mogu biti omiljene igre s pokretom, dok neki možda više vole mirnije igre u kutićima, šatorima itd. Često djeca jako vole igre s vodom i pijeskom. U današnje vrijeme, sve su učestalije računalne igre kojima djeca postaju poprilično sklona. Takve igre djeci mogu pružiti intelektualnu simulaciju, ali izostaje ona emocionalna i tjelesna komponenta. Kroz igru dijete se može osloboditi brojnih strahova. Strah od liječnika često se javlja kod djece i upravo igra pomaže da se taj strah ublaži. Dok se igraju bolnice odnosno liječnika, djeca se služe raznim pomagalima i sredstvima koje liječnik koristi i tako se kroz igru upoznaju sa tim predmetima. To mogu biti vate, plastične injekcije, zavoji i sl. Sljedeći put kada odu kod liječnika i prepoznaju u ordinaciji predmete sa kojima su se oni igrali, lakše će ih prihvatiti i neće negativno djelovati na njih. Igračka je sredstvo koje prati igru. Razne igračke mogu pomoći i u terapijskom smislu. Odgojitelj u svrhu terapije može pružiti djetetu igračku kako bi ga zaokupiralo. Vrlo često dijete svoje doživljene neugodnosti ispoljava na igračkama tijekom igre (Peteh, 2018).

U institucijskom kontekstu igri se pridaje velika pozornost. Nacionalnim kurikulumom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2014) igra je definirana kao glavna djelatnost djece. Dijete igru doživljava kao ozbiljnu djelatnost koja mu predstavlja razonodu i zaokuplja svu njegovu pažnju (Došen Dobud, 2016). Dijete u vrtiću uči aktivno, pomoću svog urođenog potencijala koji je istraživački i otkrivački. Da bi se taj potencijal razvio, djetetu je potrebno ponuditi poticajno igrovno okruženje koje će mu omogućiti interakciju s materijalima i drugom djecom te podršku odgojitelja. Djetetu rane i predškolske dobi trebamo omogućiti da se raduje u otkrivanju i svom istraživačkom učenju koje se u najvećoj mjeri oslanja upravo na igru (Mendeš i sur., 2020).

6.1.1. Igre u pričanju priče

Autorica Peteh (2018) navodi da igre riječima djeci omogućuju razvoj govora i drugih sposobnosti. Osim toga, kroz igru riječima dijete obogaćuje svoj rječnik, razvija govornu snalažljivost te uči strpljenju i samokontroli. Igre riječima utječu na razvoj sposobnosti promatranja neposrednog okruženja, potiču ugodno ozračje i komunikaciju među djecom. Igre riječima se prema Peteh (2018) dijele na: igre riječima, igre riječima uz pokret i igre riječima

uz primjenu pojedinih didaktičkih sredstava odnosno igračaka. Pričanje priče možemo svrstati u igre riječima. Priču stvaraju zajedno odgajatelji i djeca stoga je to stvaralački događaj u kojem djeca uživaju. Autorica Peteh (2018) izdvaja primjere pričanja priče koji su djeci najomiljeniji. To su igre:

- Ispričaj priču po sličicama
- Završi priču
- Izmišljanje priče na zadane riječi
- Iskrivljena priča
- Građenje priče (putujuća priča)
- Priča na zvučni poticaj

U igri *Ispričaj priču po sličicama* dijete ima mogućnost izabrati jednu ili više sličica, pokazati ih drugoj djeci i pričati priču o onome što vidi na sličicama. Igra *Završi priču* odvija se na način da odgajatelj započne pričati neku priču i prepusti djeci da priču završe onako kako oni to žele. Kod igre *Izmišljanja priče za zadane riječi* djeca sama ili uz pomoć odgojitelja izaberu nekoliko riječi koje će povezivati u priču. *Iskrivljena priča* može se igrati kroz scensku improvizaciju. Sadržaj priče treba biti poznat djeci kako bi mogla sva djeca sudjelovati. Takva igra izaziva radost kod djece jer im bude smiješno kada primjerice vuka u priči Crvenkapice zamijeni žirafa. Igra *Građenje priče* započinje tako da odgojitelj započinje pričati priču, a djeca se nadovezuju i dodaju neku svoju rečenicu. Uloga odgajatelja je da ih potiče, pomaže prema potrebi i da im ponudi poticaje u obliku slika, postera, neke odabrane riječi ili odabranih predmeta. *Priča na zvučni poticaj* je igra u kojoj djeca na određeni zvučni poticaj kojeg su čuli pokušaju pričati priču. Zvukovi mogu biti razni. To može biti zvuk zvona, šumovi lišća i grana, pisanje na pisaćem stroju i slično (Peteh, 2018).

6.2. Dječje stvaralaštvo

Za ostvarivanje kvalitetne odgojne prakse, ali i teorije, vrlo je važno spoznati da je stvaralaštvo sposobnost, odnosno potencijal kojeg posjeduje svaki pojedinac te da se distribuira isto kao i sve druge sposobnosti (Miljak, 1996). Ista autorica ističe kako se dječjim stvaralaštvom najviše bavio istraživač S. Torrance. On kreativnost određuje kao proces koji se javlja kada se osoba suočava s određenim problemom za kojeg nema rješenje koje je naučeno ili stečeno kroz iskustvo. S obzirom da se predškolska djeca s time susreću stalno, oni za

razmišljanje u takvim situacijama koriste svoje kreativne sposobnosti. Taj proces je prirodan i zajednički svoj djeci. (Torrance, 1986, prema Miljak, 1996). Kreativnost se može tumačiti u dva pravca. Prvenstveno, kreativnost je stvaralaštvo što znači da podrazumijeva stvaranje novih i originalnih tehničkih, umjetničkih ili znanstvenih tvorevina. Potom, kreativnost je osobina, odnosno skup osobina koje omogućuju stvaralaštvo i produktivnost pojedinca (Čudina-Obradović, 1990, prema Đuranović i sur., 2020). U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) kreativnost jest jedna od osnovnih vrijednosti. Ona se temelji na prihvaćanju djetetove prirodne kreativnosti koju je u odgojno – obrazovnom procesu potrebno podržavati te poticati njezin razvoj. U istom dokumentu (2014) navodi se da djeca imaju sposobnost da svoje ideje, načine shvaćanja i doživljaje mogu prerađivati i izražavati kroz stvaralaštvo. „Razvoj kreativnosti djece pretpostavlja razvoj i odgoj individualnosti, autonomije i slobode svakog djeteta.“ (Miljak, 1996: 35). Takav pristup zagovara stajalište koje ističe važnost prava na različitost. Važno je razumjeti i prepoznati dječju kreativnost u djelovanju i raznim oblicima ponašanja kako bi mogli poticati daljnji razvoj njihove kreativnosti. Djeca svoje stvaralaštvo mogu izraziti na razne načine. To se može ostvarivati kroz igre uloga, improvizacije materijalima, likovne aktivnosti i razne druge (Miljak, 1996). Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) djeca imaju mogućnost za izražavanje putem simbola, što podrazumijeva likovne, grafičke, pokretne, verbalne, gestikulacijske i brojne druge ekspresivne oblike. Potrebno je osigurati okruženje u kojem će djetetovo kreativno ponašanje i djelovanje biti podržano i nesmetano se moći dalje razvijati.

Kreativno mišljenje javlja se kod problemskih situacija, a takve su uglavnom i stvaralačke ideje u kojima je potrebno svladati nekakve teškoće, popraviti neslaganja, ispuniti praznine i propuste te posebice, stvoriti nešto novo (Došen Dobud, 2016). Predstavnik Reggio pedagogije L. Malaguzzi polazi od toga da dijete ima stotinu načina izražavanja. Razni načini izražavanja razvijaju se kroz iskustvo te su zastupljeni u djetetovim aktivnostima što u konačnici dovodi dijete do mogućnosti još većeg stvaranja nekih drugih načina izražavanja i drugih kreativnih potencijala (Miljak, 1996).

Tri etape stvaralačkog procesa, prema Miljak (1996):

1. Prvu etapu stvaralačkog procesa obilježava djetetovo upoznavanje s materijalom, predmetom, oblikom, pokretom, glasom. Dijete promatra, istražuje od čega je nešto izrađeno i kakvog je izgleda, manipulira.

2. U drugoj etapi stvaralačkog procesa dijete pokušava ovladavati načinom funkcioniranja pojedinog materijala, predmeta, oblika, pokreta, glasa, odnosno ovladati njihovom uobičajenom upotrebom. Primjerice, dijete će prvo promatrati žlicu, manipulirati njome, bacajući je na pod istraživati će zvukove koje ona proizvodi, kako bi shvatilo da žlica zapravo služi kao pribor za jelo i kako bi je uspješno koristilo prilikom jela. U ovoj etapi dijete se susreće s govorom svoga okruženja te postupno gradi svoje hipoteze o pravilima jezika. Stvaranjem hipoteza pokušava prevladati neznanje te se tako stvaralački izražava. Dijete će stvarati svoje riječi, pa može izjaviti da će svoj sat popraviti u „satara“, ili da će za baku napraviti „čokolačice“.
3. Treću etapu ne treba svako dijete ostvariti. U ovoj etapi djeca stvaraju neke nove kombinacije, uvode nova pravila upotrebe, dorađuju nešto, dopunjavaju, ispituju i provjeravaju. U tom procesu veliku odgovornost ima odgojitelj. Njegova zadaća jest da stvori takvo ozračje i atmosferu u kojoj će djeca biti podržana i potaknuta na svoje djelovanje kako bi se njihovo stvaralaštvo moglo nesmetano razvijati.

U odgojno-obrazovnoj praksi u dječjem vrtiću, ove tri etape su zastupljene u većini aktivnosti djece. Ukoliko se djeci pruži kvalitetna podrška, moguće ih je potaknuti da sa druge etape prijeđu na treću etapu gdje se događa njihovo stvaralaštvo. Kako bi dijete moglo izražavati svoju kreativnost, potrebna mu je potpora odgojitelja. Djeca vrlo brzo osjete koja ponašanja odgojitelj podržava i koja su ponašanja nepoželjna. Kako bi potaknuo dječje stvaralaštvo, odgojitelj treba djeci pružiti slobodu i prostor za pogreške (Miljak, 1996).

6.2.1. Pričom do govornog stvaralaštva djece

U svrhu poticanja dječjeg govornog stvaralaštva, autorica Velički (2013) ističe nekoliko metodičkih postupaka koji mogu doprinijeti tome. U poticajima za stvaranje priče djeci se mogu ponuditi razne slike, odnosno nizovi slika i ilustracije. Odgojitelj može crteže slikopriče posložiti nekako u prostoru ili ih izraditi u obliku kartica i prilagoditi djeci. Promatrajući te crteže, djeca će biti potaknuta na stvaranje priče. Odgojitelj mu može pomoći prema potrebi postavljajući poticajna pitanja. Ukoliko se radi o priči koja je djeci već poznata, moguće je ponuditi slikovne materijale koje djeca mogu slagati po redu prisjećajući se redoslijeda radnje u priči. Osim toga, poticaj za govorno stvaralaštvo može biti i određena razglednica ili fotografija sa tajnovitim detaljima pomoću koje djeca mogu pričati o neobičnoj

zemlji koja se skriva u slici. Na fotografiji može biti dvorac, posebna svjetlost iz šume, zaključani ormarić i slično. Nadalje, govorno stvaralaštvo možemo potaknuti i tako da u vrećicu ubacimo razne predmete poput ključića, konca, novčića... Odgojitelj započinje pričati priču i prosljeđuje djetetu vrećicu sa predmetima. Dijete izvlači jedan predmet iz vrećice i pokušava nastaviti priču tako da uključi predmet kojeg je izvukao. Primjerice: Odgojitelj započne priču govoreći o siromašnoj djevojčici koja je bila jako gladna, a dijete ako izvuče novčić iz vrećice može se nadovezati i reći da je djevojčica pronašla jedan novčić kako bi sebi mogla kupiti kruh (Velički, 2013).

Vrlo je važno da odgojitelj tijekom pripovijedanja, čitanja ili prepričavanja priče obraća pozornost na svoj govor jer on djeci predstavlja uzor i utječe na njihov ispravan govor. „Prihvatljivim govornim oblicima, sadržajima i poticajima razvija se govorna kompetencija djeteta.“ (Peteh, 2018: 14). Aktivnosti pričanja priče su postupci u kojima su djeca potaknuta na slušanje govora drugoga, ali i na vlastito izražavanje. Stoga se vrlo često govorni oblici ostvaruju pomoću umjetničkog teksta kao što su, između ostalog, priče, bajke i basne. Odgojitelj može pripovijedanjem ili čitanjem priče potaknuti govor kod djece. Na taj način može ih potaknuti i na postavljanje pitanja, njihovo pripovijedanje, prepričavanje ili opisivanje. Djeca dok pripovijedaju određeni sadržaj, uče pravilno izgovarati glasove i riječi, uče slagati rečenice i uče slušati druge dok govore. Istovremeno obogaćuju svoj rječnik jer upoznaju nove riječi, izraze i fraze (Peteh, 2018). „Dijete istražuje i samostalno konstruira, stvara i razvija svoj govor.“ (Miljak, 2009: 19). Ozračje koje vlada u dječjem vrtiću djetetu omogućuje nadogradnju njegove govorne kompetencije i rječnika te slobodu i preciznost u govornom izražavanju (Peteh, 2018).

6.2.2. Pričom do pokreta

Priča može biti poticaj za djetetovo izražavanje pokretom. Odgojitelj može pričanje priče obogatiti tako da djeca slušajući priču pokazuju pokretom ono što su prethodno čula. Odgojitelj treba pričati polako i prema potrebi pokazivati i istovremeno pričati, a posebice ako su u skupini manja djeca. Ovo je moguće izvoditi i na malo drugačiji način, odnosno zamjenom uloga. Odgojitelj bi mogao pokretom pokazivati neku radnju ili dio priče, a djeca ono što vide pokušavaju verbalno ispričati. Također je moguće do pokreta doći igrom u kojoj djeca sjede na podu u krugu, tako da svako dijete gleda drugome u leđa. Na leđima djeteta ispred sebe „crtaju“

ono što im odgojitelj priča. Primjerice, odgojitelj reče: „Jednog jutra, zeko je skakutao po livadi.“ Na tu rečenicu djeca pokušavaju pokretima prstiju imitirati skokove (Velički, 2013).

7. Zaključak

Priča ima značajnu ulogu u djetetovom životu. Djeca uživaju slušati priče i vrlo ih snažno doživljavaju. Pričanje će veseliti dijete kada ono osjeti da se priča njemu obraća i kada u njoj pronalazi poznati svijet. Priče namijenjene djeci mogu biti narodne ili umjetničke. Uz pravilno odabranu i primijenjenu priču, stvara se prilika za ostvarivanje osobne, emocionalne, socijalne i obrazovne dobrobiti djece. Pričanje priča ima brojne odgojno-obrazovne zadaće: obogaćivanje dječjeg rječnika, poticanje mašte i govornog stvaralaštva, poticanje boljeg sagledavanja određenih moralnih vrijednosti, usvajanje pojedinih estetskih govornih fraza, poticanje razvoja djetetove pažnje i mišljenja. U sobi dnevnog boravka u dječjem vrtiću priče su smještene u centru za početno čitanje i pisanje. Izbor priče značajno ovisi o dobi djece. Za mlađu djecu prikladnije je pripovijedanje, dok starija djeca uz pripovijedanje vole i da im se priče čitaju. Priča rasplamsava djetetovu maštu, zbog čega je neophodna za stvaralačke igre i aktivnosti. Igra je temeljna aktivnost djetetovog odrastanja kroz koju dijete zadovoljava svoje potrebe, obogaćuje svoja iskustva, uči, istražuje svijet oko sebe, socijalizira se i razvija psihofizičke osobine ličnosti. Stvaralaštvo je sposobnost, odnosno potencijal djeteta da svoje ideje, načine shvaćanja i doživljaje može prerađivati i izražavati. Priča može biti poticaj za igru i stvaralaštvo jer djeca doživljaj priče mogu izraziti na razne načine. Mogu se izraziti likovno i/ili glazbeno, kroz igre uloga, pokret, improvizaciju materijalima, spontanu igru, dramaturgiju, lutkarsku improvizaciju.

S obzirom da dijete rane i predškolske dobi nije čitatelj, potreban mu je posrednik u čitanju i pripovijedanju. Ta uloga u dječjem vrtiću pripada odgojitelju. Odgojitelj svojim načinom interpretiranja, čitanja ili pripovijedanja priče značajno utječe na to u kolikoj će mjeri djetetu priča biti prihvatljiva i zanimljiva. Odgojitelj odabir priče treba prilagoditi interesima djece te njihovim razvojnim i individualnim potrebama kako bi potaknuo njihov cjeloviti razvoj, učenje i odgoj u odgojno – obrazovnoj ustanovi.

8. Literatura

Bubić, A., Jukić, T., Šijaković E. (2016). Čitanje kroz igru: važnost poticanja čitanja od najranije dobi. U: I. Hicela, B. Mendeš (ur.), *Dijete, igra, stvaralaštvo: Zbornik radova*(53-64). Split-Zagreb: Filozofski fakultet u Splitu; Savez društava "Naša djeca" Hrvatske.

Crnković, M. (1990). *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.

Došen Dobud, A. (2016). *Dijete – istraživač i stvaralac: Igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea.

Đuranović M., Klasnić, I., Matešić I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama. *Školski vjesnik : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*. 49(1), 89-110. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/247377> Pristupljeno: 30. travnja 2021.

Hansen, K. A., Kaufmann R. K., Walsh K. B. (2006). *Kurikulum za vrtiće: razvojno primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta*. Zagreb: Školske novine.

Mendeš, B., Vidović Schreiber, T. (2020). *Priče koje nisu htjele zaspati*. Zagreb: Novi redak.

Mendeš, B., Marić, M., Goran, Lj. (2020). *Dijete u svijetu igre: teorijska polazišta i odgojno – obrazovna praksa*. Zagreb: Golden marketing.

Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja: model izvor*. Zagreb: Persona.

Miljak, A. (2009). *Življenje djece u crtiću: Novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno – obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM Naklada d.o.o.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Dostupno na: [Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje NN 05-2015.pdf \(gov.hr\)](#) Pristupljeno: 5. svibnja 2021.

Peteh, M. (2018). *Radost igre i stvaranja*. Zagreb: Alinea.

Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću – organizaciji koja uči*. Zagreb: Mali profesor.

Slunjski, E. (2011). *Kurikulum ranog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.

Velički, V. (2013). *Pričanje priča – stvaranje priča: povratak izgubljenom govoru*. Zagreb: Alfa.

Sažetak

Završni rad govori o priči kao poticaju za igru i stvaralaštvo u dječjem vrtiću. U uvodnim poglavljima razmatra se o ulozi priče u životu djece rane i predškolske dobi te o vrstama priča koje pozitivno djeluju na dijete. Također, obrazlaže se važnost pravilnog odabira i primjene priče kao prilike za ostvarivanje osobne, emocionalne, socijalne i obrazovne dobrobiti djece, odnosno njezin utjecaju na djetetov cjeloviti razvoj. Priča je temeljni dio odgojno – obrazovnog procesa u vrtiću. Priča potiče razvoj različitih sposobnosti, rasplamsava djetetovu maštu, zbog čega je neophodna za stvaralačke igre i aktivnosti. Igra se objašnjava kao temeljna aktivnost djetetovog odrastanja kroz koju dijete zadovoljava svoje potrebe, obogaćuje iskustva, uči, istražuje svijet oko sebe, socijalizira se i razvija psihofizičke osobine ličnosti. Stvaralaštvo je sposobnost, odnosno potencijal djeteta da svoje ideje, načine shvaćanja i doživljaje može prerađivati i izražavati. Priča može biti poticaj za igru i stvaralaštvo jer djeca doživljaj priče mogu izraziti na razne načine koji se spominju u radu. Odgojitelj svojim načinom interpretiranja, čitanja ili pripovijedanja priče značajno utječe na to u kolikoj će mjeri djetetu priča biti prihvatljiva i zanimljiva. Okruženje u kojem se pričaju priče treba se usmjeravati na dijete i u njemu se dijete mora osjećati ugodno. U radu se posebno naglašava važnost odabira priče pri čemu odgojitelj treba voditi računa o interesima djece te njihovim razvojnim i individualnim potrebama kako bi potaknuo njihov cjeloviti razvoj, učenje i odgoj u odgojno – obrazovnoj ustanovi.

Ključne riječi: odgojno – obrazovni proces, djeca rane i predškolske dobi, cjeloviti razvoj, temeljna djetetova aktivnost, potencijal djeteta

Story – an incentive for play and creativity in kindergarten

Abstract

The final paper talks about the story as an incentive for play and creativity in kindergarten. The introductory chapters discuss the role of the story in lives of early and preschool children and the types of stories that have a positive effect on child. Also, it explains the importance of right selection and story application as an opportunity for achieving personal, emotional, social and educational well-being of children, and its impact on child`s overall development. The story is a fundamental part of the educational process in kindergarten. The story stimulates the development of various abilities, ignites the child`s imagination, which is why it is necessary for creative games and activities. Play is explained as fundamental activity of child`s growing up through which the child satisfies his needs, enriches experiences, learns, explores the world around him, socializes and develops psychophysical personality traits. Creativity is the ability or potential of child to process and express their ideas, ways of understanding and experiences. The story can be an incentive for play and creativity because children can express the experience of story in different ways that are mentioned in the paper. The kindergarten teacher`s way of interpreting, reading or telling a story significantly effects the extent to which the story will be acceptable and interesting to child. The storytelling environment should be child-centered, and child should feel comfortable in it. The paper emphasizes the importance of choosing a story where the kindergarten teacher should consider interests of children and their developmental and individual needs in order to encourage their holistic development, learning and upbringing in educational institution.

Key words: educational process, children of early and preschool age, holistic development, fundamental child`s activity, child`s potential

Prilozi

Slika 1. Djeca u kutiću za priče. Dostupno na: <https://vrabcic-djecji-vrtic.hr/aktivnosti-vezane-za-pocetno-citanje-i-pisanje/> . Preuzeto: 15. svibnja 2021.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Antea Marovi , kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveu ilišne prvostupnice RPOO, izjavljujem da je ovaj završni/diplomski rad rezultat isključivo mojega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 14. srpnja 2021.

Potpis
Antea Marovi

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGA/DIPLOMSKOGA RADA (PODCRTAJTE
ODGOVARAJUĆE) U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA
U SPLITU**

Student/Studentica: Antea Marović

Naslov rada: Priča – poticaj za igru i stvaralaštvo u dječjem vrtiću

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: pedagogija

Vrsta rada: završni rad

Mentor/Mentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): doc. dr. sc. Branimir Mendeš

Sumentor/Sumentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime):

Članovi Povjerenstva (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): doc. dr. sc. Branimir Mendeš,
doc. dr. sc. Ivana Visković, Ante Grčić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanoga završnoga/diplomskoga rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) u otvorenom pristupu

b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a

c) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6mjeseci / 12mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskomu radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 14. srpnja 2021.

Potpis studenta/studentice:
Antea Marović